

# P R I J Á T E L .

*Znanoszt razserjüvajúcse mészecsne novine.*

Naprêplácse cêna :

Nastrtnyek leto . . . . . 90 kr.

Broj 8.

Naprêplácse penez i novine szlisajúcse pizma szo na imé réditela v-Buda-Pest „országház“ poszlane.

## Pregléd.

Budapest, 26-toga jakobescseka.

Na domácsoj zemlji dnévi mirovnô tá tecséjo. Správiscse pocsiva. Poszlanci sze koplejo, ali sze v-szenci ladijo. Nisteri szo szvojim zabrácsom rac-un dali od dela správiscsa. Te véksi táo od nyih je tüho.

Vu országi lüszto glászi od bója komaj csáka i zgodnyenyé z-velikov pazlivosztjov naszledüje. Vogrszko 'zelenye je, ka naj türk szrbe obláda, ár — tak právjio — ka za Vogrszkiország nebi dobro bilô, csi bi sze na Balkán polotoki szlovenszki národje za edno oblászt vküpszpravili.

V-nasem országi tüdi szrbi zvelikim brojom szojo, ki szo sze pred dvê sztô leti nacsí od törszke montre rêšiti nê mogli, kak da szo od szvoje domovine szlobô vzéli i szo na vogrszkój zemli obrambo iszkali i najšli. Tê szrbi szo szí kre szrbszke granice sztan poizskali i tak szo blizi szvojoj národnoj rodbini.

Med té szrbi szojo nisteri m'zi, ki je prôti szvojoj domovini nadigávajo i ka sze koli vu Szrbii zgodi, za tô szo bolje szkrblivi, kak za szvoje domácese delo. Eto delo je 'ze vnogo zmeslinge zroküvalo i da nyim do eti máo doszta dopüscseno bilô, na prêpomáganya bója szo péneze pot'erali i lidi za szoldáke posztávlali i to szo vsze tak delali, ka sze je znyihovoga csinénya protivnoszt prôti Vogrszkomiországi vöpokázalo. Tákse delo nebi nindri dopüscseno bilô i záto je od miniszteriuma zapôved vödáni, ka táksi sze moro notri zgrabiti, ki na zmêsanye mira domovine delajo. Najoprvm szo ednoga poszlanika, Miletics Szvetozára notri zgrabili, ki je tak poznan, kak te vój zmeslinge; nistere drüge tüdi Mileticsov sors dojsó. Miletics je na vogrszkoga rêcs nê steo odgover dati; ali na kráci sze náveso vogrszki gucsati, ár csi je on po némskom ali szrbszkom jeziki jelo ali koj drügo prozso, niscse ga nê razmo. Mileticsovo notri lovlénye na szpráviscsi doszta gucsa bode zroküvalo, ár poszlanca po právidi szamo te szlobodno notri vloviti, csi je na hüdom csinényi zgrablen. Tô escse zdaj niscse ne vé za káksega zroka voló je Miletics notri zaprêti; tô vesiniti je mogo veliki zrok bidti.

Kre Száve, pri szrbszkój granici od nasega sztrána szoldácke szojo goriposztávléní za volo merkanya. Tak je csüti, ka ti domô odpüscseni szoldáki szo notri zaváni.

Ruszké novine velke csemére ká'zo prôti Vgrszkomiországi. Tak sze glászi, ka vu Ruszkom velko szoldasko szprávlanye.

Prinasz v-ti visisaj mesztaj velko dovoljenyé ká'zo prôti ruszkój voli. Lüszto vu Ausztrii tak kak prinasz je jáko prôti tomi. Zaprva miniszter zvänszki dugovány sze tüdi prôti dr'zo, ali kak je opazo, ka csi sze ne podá csészto more povrestí, zdaj on tüdi na tiszto pôst sztôpo.

Tak je csüti, ka vu dugoványi banka jedínanye je dogotovelno. Te zdásnyi sztális v-tom deli sze malo bo ponácsiso. Tô je gvüšno, ka nas ország poszební bank nede meo. Tô nescso Vogrszkomiországi dopüsztití. Banke nemski i vogrszki gorpiszdobijo. Tô de szkorta najvekša premenba i ka zdásnyi becski bank de na „navküpní“ krsztesen.

Vu országi vármegyövi sze szprávlajo pôleg nôve právde ravnati szvoja dela.

## B ó j .

Szprávlanye, grô'zanye tak dugo trpelo, ka bój od sztrána Szrbszkoagaországá je zacsnyeni. Milan, szrbszki vladik je nê meo jáko voló k-bóji, ali nyagov národ je tak na rátani bio, ka du'ze sze od bója rêšiti nê mogo. Szrbszkomiországi je potrêbno bilô prvle dobro premiszliti, kak bój zacsne prôti törki, steri je pétkrát mocsnesi, véksi kak Szrbszkiország, ka sze zgodi te, csi bi sze bój za szrbe neszrecsno dokoncsó?

Szrbszkiország má 3—4 millionov lüdi, pa je tak veliki, kak prinasz pét vármegyövov. Szrbszkiország je do 1389-ga leta szamosztálen ország bio, meo je szvoje caszare i v-tisztom vrêmeni szrbszki i vogrszki národ szta sze vküp borila prôti törki, ki je obadvá národa pod szvojo oblászt steo vrcsti V-onom vrêmeni szo szrbi i vögri törka sztavili, ka je nê cêlo Europo za szvojo. Vu 1389-tom leti je türk na Koszovopolji szrbe tak zbio, ka sze potom szrbszko velko poglavársztvo razpüsztilo. Szrbszkoagaországá eden táo je na du'ze oszto i je prôti törköm od Vogrszkoagaországá vszigidár pomágan bio. Da je Vogrszkiország pod ausztrianszko vladarüvanye prisó i szvojo szamosztálnoszt zgübo, z tém szo szrbi tüdi zgübili pomágacsa i je minolo nyihovo do tiszti máo gorisztojécse szamosztálnoszt.

Od tisztoaga vrêmena máo szo szrbi vnogokrát prôti törköm bój zacsnoli, ár szo steli szvojo szamosztálnoszt

nezáj dobiti. Meli szo jáko batrivne vladike, sterim je nisterokrat szreca tak szlü'zila, ka szo törke zbili i szo szzi szvojga vladára zébrali. Ali szvojo preminyeno szamosztálnoszt szo nê mogli nezáj dobiti. Szrbi szo v-eti vnogi bóji prôti törkom vszigdár od sztrána ruszkoga vladársztva bili pomágani i z-tém Szrbia vecskrát Ruszkomiországi podvr'zeni sztális prisla.

Na szrbszkój zemlji tá zmeslinga trpêla do 1856-toga leta. Te je rusz z-pomáganyom anglusa i francusa od törka pobiti bio i te sze dokoncsalo, v-káksi sztális prido kre Dünaja le'zécsi knézoviji, tó je Vlaski- i Szrbszkiország. Vö je povêdano, ka de vszáki ország meo szvojga knéza, szvoje szoldáke i szvoja dugoványa de szamosztálno ravno, nego za znaménya, ka obadvá országa pod törszkój visesnoszti sztojita, vszákom leti moreta eden kak te drügi törki 60 jezér zlátov plácsati, v-ednom meszti törszko zásztavo goripotégnoti i bój prôti nikomi neszmita zacsnoti brezi obpitanya törka. Ka sze naj eto vezánya od törka ne zavr'ze, gda sze nyemi sté, prôti tomi szta obadvá országa od ovi poglavárovo zagvüsavina. Csi pa bi steri med nyima proti törki bój zacsnó, te je vezalo raztrgnyeno i csi bi szreca törki szlü'zila, te de on brezi obpitanya ovi vladárovo szvoje protivnike v-réd jemao.

Szrbszkiország je vszákom szvojem deli od Törszkogaországá szamosztálen, szamo ka 60 jezér zlátov more vszáko leto törki plácsati i törszko zásztavo v-glávnom vársi v-ednom meszti goripotégnoti. Má szvoje szoldáke, szvoje pêneze, i vsze tó brezi obpitanya törka ország szlobodno tak ravna, kak sze nyemi za náj bôgse vidi.

Hercegovina, Boszna i Bolgarszka szo szploj pod törszkom ravnyom, tam krscsenik cslovek nikso esészt nemre dobiti, ár da tó törszki korán tak zapovê i v-drügom táli szo krscseniki najbolje z-dácsov te'zeni. Ti prednyêsi goszpôdje, ki velka imánya májo, szo na törszko vöro sztópili, ka naj sze törszke mantreresijo i naj oni goszpodársztvo vrokaj obdr'zijo. Tê szo lüsztvó escse bolje za dácso premárjali, kak ti törki. To mantranye je lüsztvó vecskrát na bój pelalo, miszlivsi, ka de nyim szreca tak szlü'zila, ka sze odszlobodijo törka. Do eti mao sze nyim tá vola nê szpunila

Od drügoga sztrána ete lidim lagoji sztális je vnogokrat ponücani bio náj mre od sztrána rusza, csi je kákso szpletanco steo napraviti za naprêpomáganya volo szvojga cila, te je té törszke dr'zéle na bój na ráto, ár tê bi brezi pêneze, brezi orosjá boj nebi mogli zacsnoti.

Láni szo hercegovinanci bój zacsnoli, kak právjio z-ruszkov pomocsjôv. Rusz je z-tém bójom neksi cil meo. Da je té bój 'ze szkoro leta dni trpo, v-tom vrêmeni szo szrbi szkóz rátani bili na bój, ka szvoje brate neszmiyo brezi pomôcsi niháti. Lüsztvó sze vsze bolje za boj 'zarilo. Vsze je tak teklo, kak je rusz 'zelo. 'Ze za gvüsno dr'zo, ka Cárigrád nyagov bode. Te je anglus törszkoga caszara szvéta szpravo. Eto delo je ruszki racsun jáko zmêso. Isztina, ka szo tishti tüdi z-szvéta poszlani, ki szo anglusuvo volo szpunili, ali z-tém sze

ruszka oblászt na törszke dugoványe nê nezáj posztávila

Szrbi szo na bój napelani i krédi bili. Nê szo nyim vüпали praviti, naj orosjé v-kót denejo, pa naj nezáj ido k-plügi. Csi bi nyim stoj tó pravo, Milan vladika bi odtirali, i med nyimi bi zburkanye vövdarilo. Od bója sze ognoti nê mogocsno bilô. Bôgse csi do szrbi prôti törki sli, kak pa ka bi sze med szebom bili, zná bidti, ka de nyim prôti törki escse szreca szlü'zila. Tak szo szzi vendar zmislávali tê, ki szo lidi na bój napelali, ka csi glih vsze nedo mogli doprneszti, ka szo steli, koncsimár z ednim sztopájom do pá bli'ze k-szvojemí cili.

Geto k-tomi nê bilô veliko vüpanye, ka bi szrbi törka zbili, od sztrána rusza je liszicsno tak na právléno bilo, ka nas krao i ruszki caszar sz: na csehszkój zemlji vu Reichstadtí 4-toga jakobescseka szrécsata, dvá dnih szledi, kak sze bój zacsné, naj szvét ne zpámetiva za káksega zroka volo rusz tó szrécsanye 'zelo. Nê zadrügo, naj szzi pogucsita, ka de sze melo goditi te, csi do szrbi pobiti, ali csi törka obládajo. Dokoncsano je, ka pomágati v-bóji neszmi ni ednomi te eden, ali te ov vladár, nadale sterikoli de obládan, vsze tak osztáne, kak je bilô doszega mao. Rusz je steo, ka csi Szrbia törka zbije, naj sze tá prikapsi Boszna i Hercegovina. Rusz tó szamo záto 'zelo, ár znao, ka Szrbii törka zbiti nede mogocsno i tó tüdi znao, ka ausztrii nede povoli, ka bi sze Boszna i Hercegovina k- Szrbii prikapsila i ka naj sze za mirovnoga csloveka poká'ze, od dopunylénya szvoje 'zele odsztôpo. Sto zná zakójje tó vesino. Pri szlobô jemányi szta sze vladára obinola i küsnola, tak szo tüdi vesinoli miniszterje zvönszki dugovány Goresakoff i Andrásy. Zádnyis Andrásy ruszkomi caszari rokó küsno. Eto nyagovo csinénye nyemi prinasz vnôgi zamerijo.

Pred dvöma dnévoma, kak sze tó vu Reichstadtí godilo, szrbszka vojszka na törszko zemljô sztópila i glász stükov je zacsétek bója oznanüvo.

Szrbszka vojszka v-stiri mesztaj, tak na polokroglini, gda na rôki prszte razpresztrémo, na törke vdárila i klánye sze vcsaszí zacsnolo.

Szrédnya vojszka z—60 jezér lüdi pod vojsztva Csernajeff ruszkoga generála, ki je z-ruszke vojszke prék sztôpo, je pri Szupováci na törszko zemljô sztópila. Eti pôlg granice edno mocsno obrányeno meszto jeszte, Nis. Szrbi szo sze tó ognoli i szo sze li na prêpascsili, dokecs szo sze nê z-törki szrécsali. Kre právoga kraja L-sjanin szrbszki voj z—15 jezér lüdi na törke vdaró; kre levoga kraja vednom meszti Alimpics Ranko z—20 jezér lüdi, i Zách generao z—10 jezér lüdi bój zacsnó. Bôj sze na vsze stiri mesztaj szkoro eden dén zacsnó. Szrbi szo sze za prva jáko ognýeno borili prôti törkom i törke szo v-nisteri mesztaj odtirali. Szkoro eden tjeden vszáki dén bitje bilô, ali na szlednye szo sze szrbi prôti törszkój mocsí, ár tê dvakrát tolíko lüdi májo prôti szrbom posztaviti, nê mogli dr'zati i szo törszko zemljô povrgli. Do 20-toga jakobescseka szo szrbi tak edno 5—6000 lüdi zgübili, törki pa escse vecs. Törki sze tüdi 'zerjavno bijejo. Pri ednoj prilíki 200 törkov je na Dünaji z-ládja melo

v-'zaklaj vönoszilo, gda szo szrbi nanyih vdarili i szo jih na podánye zézvali. Törki szo od toga nê csüti steli i za pol vöre szo vszi dolzasztreljeni bili.

Szrbszke vojszke sészti táo z-vlaski szoldákov sztoji, ár vu Szrbii szojo nistera meszta z-csiszti vlas-kimi mesztancsari. Tê vlaski szoldáki pri edlom bitji, da szo od törka posilani ogen prisli, szo orosjé od szé zlücsali i odbê'zali i z-tém szo cêle vojszke réd zmêsali. Tak szo pokastigani bili, ka vszáki deszêti v-glavô sztreljen. Pri drügom bitji szo tüdi vlaski szoldáki z-bitja odbê'zali; té vsze szo te pred pükse posztavili i z-szvêta poszlali.

Törki i Szrbi szo jáko neszmiljeni eden prôti ovomi. Vesznice vu'zigajo, mirovne lidi, deco, 'zenszke kolejo i ranyene szoldáke, ki na pôli bójne osztábejo, morijo, ár je táksa sega, ka vszákomi, ali je mrtev ali nê, glavo odszekajo.

Crnegore vladik szvojev vojszko, 14.000 lüdi, sze na pomôcs pascsi szrbom. 'Ze törke vecs mesztaj z-bio i csi bi szrbszkoj vojszki kre Hercegovine szreca malo szlü'zila, z-etov bi vküp prisó.

Törki vsze genejo, ka li kak najvecs lidi pred protivnika posztávijo. Törszki dühovnicke lüsztví tó predgajo, ka té bój za nyihovo mohamedánszko vöro tecsé i proroka zeléno zásztavo szo 'ze tüdi naprêvzéli, na tó te od 17-toga do 70-ga leta vszáki türk sze v-bój pascsi.

Tak sze glászilo, ka Grecski i Vlaskiországi prôti türkóm szrbe scséta pomágati, ali eto sze nê zaisztino pokázalo.

Vu Bosnii lüsztvo vszáki dén z-véksim broj om prôti türkóm gorisztáne.

Kak dugo de ogen boja na polotaki Balkána goro, to zdaj escse niscse ne vé naprêznati. Sto zná jeli té ogen nede dale szégo. Csi rusz eto vrêmen prilicsno vidi dopuniti szvojo sztáro volo, te mo naszkoroma od véksega ognya csüli.

## Bojna peszem. \*)

Vu boj!  
 Za národ szvoj!  
 Da csrna nôcs tá miné,  
 Da toplo szunce vzidé,  
 Da szrbin lance zdere,  
 I preklensztvo od 'zene.  
 Pa da nász vidi bôg.  
 Za národ szvoj  
 Naprê —  
 Vu szvétí boj! — vu boj!

Vu boj!  
 Za národ szvoj!  
 Zové nász düh szlobode,  
 Dobro nász vodo zvézde,

\*) V-boj idôcsi hercegovinanci eto peszem popevajo. Tá peszem je z-szrbszkoga na nas Szlovenszki jezik pripravlena. Szamo nistera rêcs je drüga v-toj peszmi szrbszkoga jezika i zgovárjanye, ovak je szplój tak kak nase recsi.

Szili nász májka tu'zna  
 I moka pét sztô létna,  
 Goni nász robsztva plac —  
 Szinek nam brüszí macs.  
 Za národ szvoj  
 Naprê —  
 Vu szvétí boj! — vu boj!

Vu boj!  
 Za národ szvoj!  
 Ne vemo, brati drági,  
 Káksi vrági szo oni,  
 Jel' szo szami or'szlani —  
 Junaki szo zemljavi  
 Nasi, ki zdaj scséjo tó  
 Naj bode te sztrasni szôd.  
 Za národ szvoj  
 Naprê —  
 Vu szvétí boj! — vu boj!

Vu boj!  
 Za národ szvoj!  
 Eto szo szvétí dnévi  
 Zdaj sze szloboda bráni.  
 Na cêl'ga szveta diko  
 Zrüsmo szilov preklensztvo.  
 Volimo posten grob,  
 Ne bidti törszki rob.  
 Za národ szvoj  
 Naprê —  
 Vu szvétí boj! — vu boj!

## Crnagora.

Nê dávno szmo prineszli képa vladika Crnegore Od tisz-timo szvét vsze vecs gucsi od toga máloga szamosztálnoga szlovenszkoga országa. Tak miszlimo, ka pri zdásnyi prigod-baj vszáki rad vzeme, csi toga országa lüsztvo vsze bolje szpoz-návamo.

Crnegore velkôcsa 2900 □ kilométer zadene; lidim broj je 160 jezér. Vladiksztvo je na dvá tála raztálano, toga eden táo sze zové za Crnogoro, te drügi za Brdo. Vszákóm táli szojo stiri krajine. Cêli ország je szam brêg, záto malo gder sze szilje pôva. Lüsztvo z-véksega szpasztérsztva 'zivé. Vszaka hi'za száma oprávi 'zétvo, mele szilje, pecsé krüh, tcsé szvoje prte i gvant. Pri nyih je vsze jáko prôszto. Ka nyim potrebno, tó z-véksega sze z-Trszta i z Kotorá pripelá. Sztolár, csizmár, meszár, kovács i drügi rokodelavci szo vszi lücki. Tam nikse mestrie nega, i na tó crnagorce nê mogôcse navcsiti. Vszako leto koli 100 jezér ovc sze zare'ze i vó z-országa odá. Szrbie praszcce prineszéjo, gorszkrmijo i tak odájo. Z-toga koli 2 mil-lionov ranskih v ország pride.

Ka sze szilje, vino, dohan pripova, tó sze vsze v-országi ponüca.

Dohodek országa vszê dács nê cêlô dvá milliona zadene. Vszáko leto sze vladársztvi od 120 □ sztopájov orátje zemljé pét dvajscsic plácsa. Táksa zemlja jeszte v-Crnagori 120 jezér. Zú trávník toga szamo sze pol plácsa, ali pri trávníki ednoga de-lavnoga dnéva zemlja escse ednök tak velika, 240 □. Táksé zemlje trávníkov je zte 80,713. Od vszákoga vola, ali krave tüdi sze edna deszatka plácsa, za jahanye nücanoga konya sze ne plácsa dácsa. Jeszte 200,500 volov i kráv, koli 6000 szo-márov. Od koze, ovce i szvinye sze dvajscsice strti táo plácsa.



Szrbi z Belogagrada ido v-boj.

Zemljô za pôv szi morejo z-velkim trüdom obvarvati naj nyim vöter ali voda ne odneszé. Csi sze kukorca ali krumpisi ne pripovajo, te je glád. Crnegorac je veszéli csi má szédno mléko, tepa 'ze celô szrecsen, csi má okajeno ribo, ali ovceno i kozino oszoleno meszó. Geto sze malo vina pôva, lüsztvó pálinko pije nájmre. Szô sze po dovoljenyi szlobodno brezi váme z-törszkoga toliko, koliko za nüc potrébno, koli stiri millionov fünta, notri pela. Z-tém crnagorci na törszko svércajo.



Miléna, 'zena vladika crnegore.



Miluka, szesztra vladike.



Sztan vladika.



Ljubics, archimandrita Crnegore.

Z-etim prineszémo vladika 'zené kép. Miléna Vukotics Petrova csi, edna lépa i razumliva 'zenszka, ona vu vno gem orszacskom dugoványi zná mó'zi dober tanács dati. Lübi szvojo málo domovino, lübi szvojga országa lidi, pa csi nyéno domovino szrecsa ali neszrecsa doszégna, Miléno to tüdi doszégne. Zdaj ka nyéni mó'z vladik sze prôti törköm bori, Miléna ravnanye országa pela i pôleg toga szkrbi sze za zboja poszlane ranyene.

Miluka, stere k p v-etom broji prinesz mo, je szesztra Mil ni. Ljubics je archimandrit Crnegore eden vuclen m z, ki sze vsz kom t li za szvojo domovino szkrbi. Eden nasi k p v k ze Nikica vladika sztan, edno pr szta hi'zo, v-k ksoj prinasz k ksi gizdav cslovek niti nebi oszto.

Nikica szvojga orsz ga vszakoga csloveka poszl hne, ki ga z-to'zbov poiscse. Vsz ki szlobodno k-nyemi ide. Vcs szi ga med szprev janyom to'zei szt vijo i vnogokr t sze zgodi, ka sze vladik pri sterom obsinszkom szd denci dolisz de i tak to'zbo poszl hsa. Po vecs rji sze szedsztvo obdr'z va, gde vladik szvojim lid m prepoved va, ka sze na szv ti zg dilo, on pa t  zv , ka sze v-nyagovom orsz gi zg dilo. Pri t ksoj prilik: z dnyis vszigd r popevajo.

Tak t  lidj  'ziv jo, kak edne hi'ze lidj . L bijo naturo, l bijo domovino szvojo i v-toj m loj gorasztoj domovini l bijo zl to szloboscino.

Od Crnegore vu Trszti izd cse szlovenszke novine „Edinost“ v-szledny sem broji eto piso: „Viteska Crnagora, stero sze je c lo leto izdajsztvo od 'zidovszkih d najszkih lisztov potikalo, zlomila je palico med bet'zno t rszko dr'z vo, csi glih szo vu C rigr di racsunali na ny no neprisztr nko. Kn z Nikica je razp zto z sztavo vesz le szlobode, dao je proklam cijo szvojemi n rodi, priporocse sze pravicsnemi sztvorniki i hajd vu boj. Vu boj! napr l zaklicao je nad hseno vesz n rod, ki je prisz go, da r jsi pr de do szl dnyega sztarca, do szl dnye 'zene, do szl dnyega deteta, kak bi oszramoto krv'z den t rk szvojov nog v szv to domovino. Gda je bojni gl sz z-Belegagr da dojszo vu Crnagoro, n  je cs kano i pitano, kaj szultan odgovori, kaj pr vijo dr gi vlad rje, vszi szo bili edne miszli, vszi szo meli edno 'zelo: szlobodo ali szmrt.“

## Za mo'za je pl g, za 'zeno pa k hacsa.

— Prepoved vka. —

Vu orsz gi Norvegi szo j ko kr tki dn vi i t di cil  kr tek l tni csasz, z to, da 'ze t  kraj cil  j ko na szever le'zi. Tam je potrebno, da kmet rano zacse orati i sz jati; na j szen pa t di neszmi za m diti, csi scs  szvoj bo'zen sz d pod sztreho szpraviti. Tam m  kmet j ko doszta dela, pa malo haszka.

Tam je 'zivo eden kmet, steri je bio vszigd r j ko nevolen i trdi v rt; ali nyagova 'zena, szkrbliva i r dna vertinya, je j ko doszta 'znyim trpeti mogla, csi r vno je vsz ki d n szk kala, kak veverica, i j ko lep  i hitro opr vlala szvoje delo, i d nok je ny ni m z vszigd r mrmrao pr ti nyoj, rek csi, da on more vszigd r od zajtra i do v csara delati i sze szkrbeti, ona pa szamo dom  v-nepotrebne knige gl da i tak c li d n dom  poszed vle.

Dobroj 'zeni sze je t  ocsitanye krivicsno vidlo, z to m rno pr vi szvojemi m zi:

— Zn s ka, da mi ti vszigd r na ocsi m cses, da ti zn s doszta bolje dom  za hi'zo szkrbeti, kak jaz, tak privolna szam, da miniva zn jnim delom. Ti oszt nes dom  pri kravi i szvinyaj, pri ognysesi i motionici, jaz bom pa sla na nyive, da tam tvoje delo opr vim i tak sze nama v-kr tkom pok ze, steri stero delo bolje razmi i kak va pridocse vr me v rtivala.

T  tan cs sze je m zi j ko dopadno i vcsaszti dr gi d n sze min ta szvojim d lom.

Ne'za vzeme kosz  grable i raszohe i za t m odide na szenozat tr vo koszit; nevolni Mih l je pa dom  osztao. Szkrbi sze nezgr ntano ok li doma. Najpvle ide szvinyam d vat, za tem sze pascsi vrhnye m titi; ali v-n gloszti je poz bo, da bi na hl vi dveri z pro. Prav mocsno je zacse goniti vrhnye v-motionici, tak da sze vesz pot , pa d nok sze je n  stelo na zm csaj obrn ti. Pri t ksem n glom deli cslovek r szan lehko 'zeden pozt ne i da sze je Mih l t di vina n  j ko br no, szkocsi hitro v-kl t, da szuho grlo malo namocsi, miszlo szu je, csi r vno malo preneh m, v  t  z to nikaj

nede sk dilo, pa da kl t je n  tak j ko dalecs, pa zatem bom le'zi hitr  m to, da prvle zm csaj dobim.

V-tom cajti, gda sze je Mih l v-kl ti pri lagvi midio, zacsuje v-prekliti nekse ropotanye i br l nye. Szkrben kmet hitro szkocsi, ka gder j ? Dveri szo na sztr'z j odpr te, motionica nakla prevr'zena i szvinya pij  na pol zmocseno vrhnye. T  nyemi je bil  'ze zadoszta. Csem rje ga zgr bijo i zacse tak neszmileno ribati scsetinyaszti szvinyaszki hrbet, da szvinya po divjem za cvili i odbi'zi; ali neszrecsa ide za neszrecsov. Gda 'ze malo bolje pogledno, v ra, ka lagveno pipo dr'zi v-r ki. Kak szo ga nog  mogle neszti, tak hitro be'zi v-kl t, ali bil  je 'ze vsze prekeszno. Vino je 'ze zteklo vsze v  zlagva, r vno tak kak vrhnye v  z motionice i vsze sztaranye vecs nikaj nepom ga.

Ka de pa zdaj csiniti, stero delo de zdaj potrebno prvle zacsnoti? Dokecs szu t  premisl va, zam cse krava v-stali ino ga op ti, da je ny  potrebno napasno gnati. Kak bi mogeo hitr  kravo napaszti i gde bi zat  bio naj prilicsn si p snik, t  ga zdaj najbolje szkrbi; ali za t  szu denok hitro pomore. Hi'zna sztreha je bila l pa zel na, za hi'zom pa edem l pi brezcsek sztoji. T  najhitr  napasz m — szu je miszlo. Dv  blanyi je djao za m szt z-brzocseka na sztreho i t  'zen  kravo. Zdj szt ra szlamnata sztreha je bila vsze povsz d l pa zel na i sztr vom i m hom dobro obra-csena. T  sze je krava l hko p szla.

Pribli'z vao sze je 'ze t di tisztu cajt, gda je potrebno v-k hnyi za obed pripravlati: drva nac pati, lonce i punvi k oknji posztaviti, szklede i dr go potrebno sk r pripravati. Vsze t  nyemi ide lep  od r k i naszkori ogen med lonci lepogori, da ga je veszelilo. V-tom cajti nyemi pride na pamet, da naj za kr vov pogl dne, da na sztreni je d nok n  brezi nev rnoszti. Csi mi gder doli ezp dne — miszlo szu — zak j szu dr go k pim, pa gde bom ml ko jema. Da t kso neszrecso zabr ni, bi'zi hitro na sztreho, gde sze escse krava mirovno pasz . Dugo vajati nyoj priv ze okoli ny  na szr di i konec vajati piszti szkocz nad r r (dimnik) v-k hnyo on pa hitro bi'zi naz j, da bi hitr  pri szvoji loncaj bio.

Pa k ksa neszrecsa sze nyeni p li zgodi? 'Ze v-prekliti za vosejo nyagove nosznice, da je 'zupa zkijpila i kasa sze oszmodila. Potrebno je bilo frisko pom cs, da sze zacsuva b r nekaj t  jesztvine. N  je bil  te csaszta, da bi vajati priv zao za k ksi mocsen drog priszt ni, z to szu hitro ok li poj szta vajati priv ze, da naj nyemi krava kama neodide. Ali neszrecsa nigd r neszp . Zdj ga je p li edna velka neszrecsa zad la.

Krava je sz gnola malo predalecs za neksom tr vom i k-neszrecsi sze je poskalila i szp dnola je doli sztrehe; na ednok je pa zleto Mih l t di v-r r, da je bio za kravo priv zani. T  je nyemi zdaj bila pr va pok ra, tak, kak sztrasilo je viszo notri v-r ri ino je pridih vao szmrdlive szaje, stere szo ga t di dobro pocsernile. Krava je pa vizila za hi'zom prep szana znapnyenom vaj tjom i v  zgobca dr'z c m jezikom.

Dosztakr t szu je zd hno: o, da bi b r szkoro prisla dom  moja dobra 'zena ino bi me r sila moji neszrec i da bi li naszkori naz j vz la v rtinsztvo, stero bi pomeni prislo na nikaj. Tak szu je zgucs vo Mih l notri v-r ri ino je hv lo szvojo 'zeno da vsze prav zn  i da j ko lep  v rtivati zn . Pravo je t di, da nede vecs nigd r szvoj 'zeni tak nenaviden; cil  meny  bi nyoj pa escse kaj nagajao. Obl bo je t di, da prid cse vr me de r j delao na nyivaj, tam b r nega telko dina, kak v-toj sentanoj l knyi.

'Zena je n  dugo na nyivaj oszt la, prisla je dom , da je poldn  'ze t di minolo. 'Ze ozdalecs zap zila neszrecso. Szkocsi tak da bi jo v ter vnesho i hitro odr ze szkoczov vajati tak r si kravo ino mo'z , ki je d nok n  v-koteo telebno, gda je doli z-r ra leto, nego szvoje lagoje csunte szu je b r preci og lo. Vesz trepetej csi ide szvoj 'zeni pr ti i 'ze jo ozdalecs j ko lepogozdr vi, kak escse doszega m o nigd r n . 'Zena je vcsaszti ov rala na nyem vsze szajati gvant i cserni

obraz, priszmojeno kaso, mokro klêt i prázen lagev, pa dobra 'zena je dönok tiho bila, tak da sze ne bi niksi kvár zgódo. Hitroma za tem nyima je zkühala mocsnik i po obédi je pá stela idti nazáj na nyivo; ali Mihál toga ne dopüszi.

— Li osztani ti domá — právi Mihál — proszim te jáko lepo, da vidim, ka vsze dobro ravnas. Odzvüna hi'ze bom sze jaz 'ze szkrbo za vsze, ka de potrebno. Tiszto delo jaz li bolje raznim.

Od tisztoaga vrêmena mao je bio mér pri hi'zi. Vért je bio veszelési szvojim delom, stero je od vertinye nazáj prék vzeo.

Vszákomi je nyagov lasztivni sztális najbolje prilicsen, zatoga volo ide mó'zi plüg, 'zeni pa kühacsa. Csi szvoje delo dobro r. zmis, lehko sze z'nyim stimas.

G. József.

## Národna peszem.

Oh prijáteli, kelko koli vasz je tü,  
Da bi vszi tó peszem zdaj poszlüsali,  
Kaksa mála sztvár je tota vsélica  
Ka szi zná narédit' hi'zo brez mestra.

Jütro rano kak sze zorje pôcsi,  
Te 'ze ona z-szvoje hi'ze szkocsi  
Ino leti na te siroki grêsen szvét,  
Po te disécsi bêli cvêt.

Céli szvét tó ne more vesiniti,  
Telko méda vküp r nanosziti,  
Kak ta mála bisztra sztvár vsélica,  
Ka má tak brnéce létanca.

Ni edna mesa nigdár ne miné,  
Kaj od vsélic nekaj sz ne vze; me;  
Voscenoj szvécsi, stera v-cérkvi 'zegnyena,  
Bo szi vszaksa dühsa v-nébo szvétüla.

Ni eden cslovek tüdi ne je kracseni,  
Ka bi szvécs ne bi meo priszebi;  
Ino tüdi steri vumréti má,  
Pa je tüdi nyemi pripravlena.

## Razlocsne glászi.

Buda-Pest, 30-toga jakobescseka.

— **Compernia** — csalaria. Lüsztvo sze jáko namali odnavá od bábjevere. Eta skodliva rávada 'ze nisterim velko mantro i vnógim szmert prineszla. Ali lüsztvo sze li nescse pocsedniti. Csi stoj v-káksem velkom betégi jeszte, itak kákse babe ali drüge tákse szlepáre goriscse, ki kákso bajilo, kadilo ali kaj drügo bodikaj blágo nücajo. Isztina, ka sze nisteri zvrácsi, ali té szo sze né od té compronije zvracsili, nego brezi toga bi tüdi zdravi grátali, ár natura pri vszákomi csloveki najvecs pomága. Kak tó cseden cslovek more vervati, ka bi táksi znao zvrácsiti, steri sze tó nigdár né vsio. Jeli, ki sze né vsio, niti csrevle ne vé zasiti, pa szamo vrácsitelsztvo bitak lehko bilo, ka bi k-tomi vszaki fuser i vszáka baba razmila? Vrácsitelsztva sze more vnogo léta vsiti i cslovecse têlo preglejüvati, kak bi tomi táksi razmo, steri sze tó né vsio. Zátokoga kákxi beteg doszégne, naj poiscse razumlivoga vrácsitela. Vszáki szvojo zdrávje lübi, zátokoga sze more varvati od vsze táksega, ka je têli skodlivo; naj lübi csisztócsó, réd v-jeli i csi ga dönok beteg doszégna, naj ne 'zaliva za péneze, stero za szvoje ozdravlénye more vódati. Ka ti valá, csi ti je lada pa na pénez tebé pa na poszteli beteg mantrá.

— **Pazlivoszt na deco.** 13-toga jakobescseka sze je vu Szodisinci edno déte, stero je Vüjec János od szvoje 'zené roda z-Rakicsana k-szebi vzéo, vu ednoj máloj mlacsici zaléjelo.

— **Knéza Szrbie Milana mati je pred nisterimi dnévi vu Párisi mrla.** 'Zenszka je v-maladoszti jákólépa bila. Z-vlaskoga roda szhájala; szin za nyöv veliko bogásztvo dobi. — Milana 'zena je v-csákajócssem sztálisi, i zátokoga vendar sze mládi Milan zdr'záva med bojniko idti, ár szvoje déte scsé viditi. Milan je vojszki dalecs zahrptom, kama törszke pükse i s üki ne szégnejo.

— **19-toga jakobescseka nas vladár i Nemskogaországaga caszar szta sze szrécsala vu Szalzburgi.** Szamo szta eden dén vküp bili. Miniszterje zvöszki dugovány szo ni ednoga né szprevájali. Escse né csüti, jeli je med nyima kákse dokoncsanye biló.

— **Prekonyeni zebrácsi.** Vu Erdelszkom v-ednom meszti szo notarosa posztávlali. Dvá szta stela notarosa bidti: eden vogrin, pa eden vlaski. Vlaski dühovnik je szpreklynanyom szvoje lidi protio, csi do na vógra szlávali. Dönok je vogrin vecsesznoszt dobó. Na tó pisesztno nedelo vlaski dühovnik z-predgance z-velkov ceremoniov prekuno vsze one i nyihovo deco, ki szo na vógra szlávali. Zdaj szi to bábjevere lüsztvo nemra meszta nájti.

— **Vu Zalavármegyövi** na Szent László-Egyházi 8-ga jakobescseka edno 12 lét sztaro deklino, stera szvojo edno leto sztaro szesztro narocsáj dr'zála, blizk vdaro, ednoga blizi sztojecsega csloveka pa v zrak lücsó. Ete 'ziv oszto, ali oviva szta mrtviva.

— **Zmantrani terjas dácsé.** Vu Szabolcsvármegyövi edna vesznica, da je lagoja letina bila, né mogla dácsó plácsati i zátokoga je terjas dácsé csredo vesznice dao odegnati. Vecsér gda je v-kracsmi szedo, stirje szprevednyáki szo sze k nyemi szeli, vino szo dáli prneszti i szo ga trücali naj sze razveszeljáva. Medtem szo ga bili. Te szo ga pá trücali, naj plése, pa mogo plészati, ali steri je odnyih v-plészki kákso falingo najso, té ga po nogáj szeko. Vsze szo ga vküp zbili i te sze od mantre v-hi'zi pod posztelo szkrio. Koli polnócsi szo ga vöpotégnoli, mogo doli pokleknoti i preszégnoti na 'zivoga bogá, ka né on, né nyagova deca i niti nyagova rodbina nigdár nede terjas dácsé. Te szo odnyega péneze vzéli, vszáki z-botom escse ednök nyemi nahrbet vdaro, pa szo ga v-krvi pvorgli. Tesko sze gorzvrácsi. Ti krivci szo notri zapréti.

— **Szrcsnoszt i batrivnoszt szlovenszke 'zene.** Vu vészi Lovese vu Boszni je 'zivüla mláda dovica, gde szo grozovitni törszki basibo'zuki vu vész prigrmeli, ka bi robili. Mláda dovica sze je vu szvojoj hi'zi dobrozadelala, vráta i drüge zhode dobro zaklála z-drvmami i hi'znov skerjöv. Pribizijo divji törki i scséjo po szili szkocsi vnyéno hi'zo, ona zacsné sztrélati i buje 6 törkov; gda vidi, ka jo szcsaszoma dönok dobijo, za'zgé hi'zo száma i tüdi v'ognyi préde ráj, kak bi krv'z'dnim törkom v sztrasne roké prisla.

— **„Stefano“ hajov sze je potuno.** Ete hajöv je vu Reki rejeni. Láni vu vszeszvétszeka mészeca „Stefano“ hajöv vu Ausztráliji sze k pecsini vdaro i pré-o Kapitán 6 lüdmü szo sze vtópili, 10 jih osztalo i nyim mogocsno biló na morszki breg pridti, gde szo sze z-korenyom i szirovimi hribami hránili. Pol leta szo v-tom divjacsi bili; od velkoga trplénya szo do dvá vszi mrla, etiva szta od tam sztojecsi lüdi najdeniva i szo nyiva v-tákse meszto odpelali, gde szta na eden hajöv pridti mogla.

— **Vu Londoni mreó eden csizmár 200 jezér vrélnoszt nihao szvojoj rodbini.** — Na Faddi sze eden 60 lét sztár cslovek obeszo, nescse ne vé, zakój. Nyagov ocsa sze tüdi v-té letaj obeszo. — **Szrbie prepovédano 'zivino vögnati.** Eden nas kép ka'ze kak szo szrbi z-Belogagrada v-boj sli. — **Z-Vogrsz-koga do etimáo vsze vküp 4000 szrbski szamovolni vojakov odislo v-Szrbio sze borit prôti törkom.** — **Vu Baranyavármegyövi,** na Viszlói szo dühovnika porobili i szo nyemi péneze odneszli.

— **Z-Bisztrice** nam od edno zanemárjene pôti eta pisejo: Naznanüjem vszem postüvanim cstételom „Prijátel“-a, najbolje pa vinszki foringásom, steri scséjo po tój zanemárjenoj pôti 'zmécsavo voziti, naj ne pozábijo szebom vzéti mocsen

szlány, pa gvint je tüdi jáko potrében za vözdigávanye z-tákse grde grabé, kak sze nahája na etoj pôti, nájmre csi bi sze pri-petilo v-de'zd'zavnom vrémeni, ka sze letosz jáko rado zgodí. Nemrem szi premiszliti, kak bi vász mogeo dosztojno pokárati vász bisztricske plogavare, steri szte tak vélko nemároszt vö-pokázali pri etoj pôti, ka dr'zi od Szrédnye-Bisztrice na dol-nyo i nadale prôti Gyuli na vélko cészto. Jaz 'ze duga lêta hodim szkôz nad Biztrico doli na vogrszko po vino, ali tákse grde grabé szam dönok nigdár në vido na etoj pôti, kak sze letosz nahája; ka sze vam dönok ne milijo vase lêpe kobile, ka je prék té grde grabé moréte naganyati, ár oognoti sze nemre në na právo në na lêvo. Ali more bidti szte szi vi obsinszki poglavárje escse në premiszlili, kakso nevarnoszt máte polecse no v-toj grdoj grabi. Zamerkašte szi, ka sze je meni zgôdilo okoli 18-toga jakopesceka. Pelam sze ponávadi doli na vogrszko po vino ino szam tüdi pelao szebom navrhé puna kôla prázni lagvôv. Sô szam zdômi precí zarán i vsze povszéd kôla glatko tecséjo i tak poma i drémlem; ali na ednôk bu-vejo kôla v-nekso grabo i zacsejo sze zibati v-eden pa vdrügi kraj, pa hvála bôgi szam sze dönok në prevergo. Na ednôk sze opôtim: zdaj szam na Bisztrici; vezálje sze je sztrgalo i na ednôk szpádnejo vszi odzgorányi lagvi doli z-szkól. Eden novi 'zmeten lagev sész akôvov dr'zéci je glih pôleg rudaske kobile doli szpadno. Szreca, da në na kobile; ár bi jo zaisztino razevdaro. Sto drügi bi meni té kvár plácsao, kak rávno vi, ár vi bi bili zaisztino krivci moje neszrecese. Opo-minam vász escse ednôk, zavoszte tô grdo grabo, naj ne do-szégne tam szmert escse káksi posteni cslovek, ár zatô je tam polecse na prilika. — Eden vinszki foringás.

## M á l i v é r t .

Eta nam pisejo: Okôli nász vu Mörszkoj dolini je pôv sztremenoga szilja malo bôgsi, kak láni, csi glih je na méasztaj psenica malo rêtká i tüdi na méasztaj kaj-kaj szitníva; ali dönok vecs sze je trôstamo; 'zetva je malo készna bila. 'Zito je na mesztaj tüdi rêtko, ali vecs ga je, kak láni. Jecsmen je po szrednyem dobro obrôdo. Szprotolésnye sze vsze tüdi dobro ká'ze. Ovesz je lêpi; krumpise i kukorco lêpo viditi. Szado-veno drevje: cilô malo kaj jábok i szlív, drügo je prázno.

Edem szlovenszki vért nam pise eta: Za nász vérté je za veliki haszek na dvôri gnójsnica, stera je nam jáko potrébna za trávnike, na stero lidjé malo stimajo i niti za nüc ne vzemejo. Vu drügi mesztaj szkrblivi vértovje májo návado gnojsnico v edno jamo vküpszpraviti, pa te vu prilicsnom vrémeni na trávnike polevajo.

Veliki kvár szi dela táksi vért, steri gnojsnico vö na ceszto, ali v-grabo kre ceszté pücsa, pôleg toga pa bo'zne trávnike má, 'zivini[pa nëma kaj polagati. Vu zdásnyem vrémeni vérti moro na meszó tüdi vértivati, në szamo na zrnye, stero lagcje vrémen frisko zná zapraviti. Zátó sze moremo szkrbeti za krmo, ka naj nam stala gvüsni dohodek dá vu vszá-kom leti.

Táksi vért szi tüdi kvár dela, steri gnojsnico v-ograd pücsa; ár tam nikse tráve néga, gde je graba szkopana, po steroj tecsé i csi glih tam okôli kaj zraszté, je szama bo'zna, malo gder kaj vrédna tráva.

Zmálím sztroskom szi lehko narédi vszáki vért edno tákso jamo, vu stero gnojsnico vküperszprávla. Naj szkopa edno jamo na poldrugi meter globoko, dvá i pol metra dugo,

eden i pol metra sürko. Na tô jamo zméri i narédi eden oszék, steroga voglovje dugi moro bidti i steri sze prék jamé na zemlô polo'zijo. Oszék more bidti telko voszkési, ka sze lehko kolje kre nyaga notri nabije, naj sze zemla notri ne vlicsé. Kolje zná bidti z-kaksegasté leszá, ár vu gnójsnici ne szprehné. Zádnyis sze na oszék dveri napravijo i jama je pokritá. Etaksa jama je jáko potrébna pri vszákoj hi'zi, stere sze v-poldnévi lehko naprávi. Gnójsnica sze vönoszi na proto-letje i tüdi, csi je de'zd'zavno vrémen po szénszkoj koszitvi, z-kákeim skafom, ali csi je prilika, zlagnom na kôlaj i na trá-vniki sze tá razlejé. Toga dela hasznovitnoszt sze vszákoní vérti frisko poká'ze.

Od poloobdelanya miniszteriuma je cokonciano, ka v-etom tekôcsen leti 8-ga mihalsceka vu Szomboteli za lêpe, zdrave i dobro gorprikrmlene konye vértom dári bodo raztálani. Lêpe kobile 'zerbétom vrét: te prve 12, te drüge 10, te trétje 8, te strte 6, te péte vért 5 zlátov dobi. Tri lêta sztare kobilne 'zrebeta: prvi dár 10, drügi 8, trétji 6, strti 5 zlátov. Od dvé leta vecs sztari 'zrebna 'zrebeta: prvi dár 6, drügi 3, trétji 1 vogrszki zlat. Na ete dár vszákomí vérti z-Vasvármegyöva szlobodno konye vöposztaviti, csi z-veskom pizmom poszvedcsi, ka ta kobila 'ze prvle nyagova bila, kak sze 'zerbé szkotilo, pa ka sze to tri lêta sztaro kobilno 'zrbé od nyagove kobile szkotilo i od nyega gorihrányeno. Vértövje ki za tô májo konye naj ne za müdijo eto priliko.

Grozdje rano ozoriti. V-etom leti mészeca riszálcseka szo vnôgom meszti gorice pozéble, v-nisterom meszti szo z-novics gnale i na tom sze zdaj pá pôv ká'ze. Etoga grozdja ozorje-nyé je negvüsno, zátó eden vért rinkanya trszlja porácsa, táksi vért, ki je vnogo lét z-rinkanyom grozdje rano ozoro, dokecs tisztoza trszla drügoj véki drügi grozlek nezréli i trdi bio kak sprih. Rinkanye sze tak zgodí, ka pod szpôdnyim grozlekom ni'ze na eden pálec na prasztan sürko sze véka okôli zaré'ze i sze szkorja doli vzeme. Po táksem te vloga, stera na szerdini vu jedri véke nyé do konca ide, od tisztec pod jedrom nezaj ide k-koréni, na rinkasztom meszti sze sztávi, nezáj sze obrné gde grozleki szojo, ete povéksa i za tri tjedne sze prvle ozorijo. Rinkanye nájbôgse te opraviti, da szo gorice ocvele. Rinkanye zno'zom opraviti je në prilicsno. Za rinkanye je napravlem mali masin, steri sze za dvá rainskah vu Grádcí pri nó'zari Reissenhofferi dobi. Rinkanye lehko 10—12 lét sztara deklicska op'ávi. Rinkanye trszli ne skôdi, ár pri obrezáványi véka tak pod nos pride.

Szilje. Na 'zétvo je lepô vrémen bilô; v-nisteri mesztaj je bio szilni de'zd'z, ali zátó sze delo ne sztavilo, ár frisko toplo grátalo, pa szo sze vlati poszühisili; za kukorco, gorice i krumpise de'zd'z potrében bio. Tak je csüti, ka v-országi jecsmena i ovsza pôv jáko dober, 'zita pôv je dober, psenice pôv je szréd-ryi. Na Talianszkom, Francuskom i Nemskom tüdi szrédnyi pôv csákajo.

V-'zétvi niscse nëma jáko volô szilje küpüvati, ár te tr'zec tak, kak steri za szvoj nüc more küpiti, tô miszli, ka gda 'zétva miné, falé sze nyim prilika dá küpiti. Cêna szilji je bila: psenica 72—78 klgr. 'zmécsna po metercenti 9—12 rh.; 'zito 70—72 klgr 'zmécsno 7 rh 82 kr. — 8 rh.; jecsmen 5 rh. 70 kr.; ovesz 8 rh 40 kr.; kukurca 5 rh. 80 kr.; grah 8 rh. 90 kr.; grásics 18 rh. 50 kr.; lécsa 12—20 rh.; pseno 9 rh. 30 kr.; mak 38—50 rh.; konopleno szem en 11—12 rh. Mászcsava zlagvom 72—74 rh.; 'zivinszko szenye: pár volôv od 160 do 265 rh.; pár kráv 135—190 rh.; dojne krave 75—168 rh.

Podgovoren réditel: **Agustich Imre.**